

ариста и романиста до съдържаната академичност на историографа и етнографа (Милетич, Страшимиров, Силянов, Яворов...) Сред този именник на повторено писание Яворов се оказва най-малко очакваното присъствие, а за актуалната рецепция дори невъзможното присъствие. Стабилизиран или не² митът за Яворов провокира още приживе по-скоро опозиции, отколкото аналогии в съотнасянето с фигурата на Захари Стоянов. Откритата непосредност на поетическия емоционален изблик, от една страна, и пресметливо помнешното разказване, от друга (всъщност, когато тръгва за Македония, Яворов панически бяга от пресметливостта тъкмо на играта "поезия"); младостта, която неизменно поражда очакване за поведение от типа "скандалистите", "лудите глави" и препатилият, възрастният, който би трябвало да носи посланията на житейската мъдрост (а Захари успява да изживее само три години повече от Яворов); интелигентът, ученият и неукият, безхитросният (тук ореолът на кръга "Мисъл" е принадлежната стойност в четенето на Яворов); професионалният творец и писането като патриотичен дълг (всъщност Яворов е този, който "съвсем не мисли, че у нас може да се прехранва човек от литературна дейност"³).

Не само опозиционността на митовете прави прегласа на текстовете видим едва след 60-те⁴. В началото на века, когато се появява биографията на Гоце Делчев от П. К. Яворов, нито един от критиците ѝ не демонстрира съзнание за нейната текстова повторителност по отношение на биографията на Левски от З. Стоянов. Реторичната макроструктура на националното е твърде активна, за да се откроява нейната направеност, за да се отчита авторството на Захари Стоянов на един обширен отрязък от нея⁵. И обратно - биографията на Гоце Делчев от Ан-

2. Вж. М. Неделчев, *Етюди за Яворов*. В: М. Н., *Социални стилове, критически сюжети*. С., 1987 г., с. 84-121.

3. Яворов, П. К., *Събрани съчинения*. С., 1997, т. 4, с. 188. и т. н.

4. Дори и тогава критиката е по-склонна да го следи там, където текстът на Летописеца е прекъснат и изтласкан - в "хайдучките копнения" на поета. Така интертекстуалната връзка се оказва забелязана чрез негацията на "Яворов като невъзможния Захари".

5. Става сума за съзнателно отграниченото от патосната фикционалност на литературните модели историографско писмо, претендиращо за истинност и съответно за правото на veto по отношение на помненето.